

## **СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРАЦІВНИКІВ ПРИ ВИКОРИСТАННІ НЕЗАДЕКЛАРОВАНОЇ ПРАЦІ**

**Корець А.Р., Райко В.Ф.**

*Національний технічний університет  
«Харківський політехнічний інститут»,  
м. Харків*

Нелегальна зайнятість працівників та зарплата «в конвертах» – це одна з найбільш актуальних на сьогодні проблем в Україні. Адже основним джерелом наповнення місцевих бюджетів є податок з доходів фізичних осіб. Ці кошти спрямовуються на вирішення соціальних проблем кожного населеного пункту, якісне медичне обслуговування, належний рівень освіти та культури, а головне – захист прав та законних інтересів платників податків. Негативні наслідки неофіційного оформлення трудових відносин, відчують як самі роботодавці і працівники, так і суспільство в цілому.

Працівники, які погоджуються на заробітну плату «в конверті», або інший вид незадекларованої праці, стикаються з наступними проблемами:

1. Позбавлення соціального захисту в разі нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання;
2. Немоżliвiстю отримання доплати за шкідливі умови праці, повної або часткової компенсації за лікарняним листом, додаткової відпустки, лікувально-профілактичного харчування (молоко, сир, риба, яйця, вітаміни), пільгової пенсії;
3. Відмови в оплаті щорічної відпустки або компенсації за неї;
4. Втрати права на соціальне забезпечення у разі безробіття, народження дитини;
5. Відмови у виплаті належної заробітної плати через виникнення конфлікту з роботодавцем;
6. Втрати можливості безкоштовного отримання спецодягу і взуття та інших засобів індивідуального захисту, а також миючих та знешкоджуючих засобів на роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, а також на роботах, пов'язаних із забрудненням в несприятливих температурних умовах.

Отже, щоб працівник міг скористатись своїми правами, гарантованими законодавством, він повинен, власне, мати бажання до легального оформлення трудових відносин шляхом укладання трудового договору з роботодавцем, усвідомлено дбаючи, в першу чергу, про свою особисту безпеку і долаючи при цьому спокус одержання додаткової матеріальної вигоди, наприклад, у вигляді отримання субсидій.

Для вирішення цих проблем першочерговою задачею держави є заохочення як працівників, так і роботодавців до зменшення кількості тіньових працівників, що сприятиме зменшенню рівня травматизму і захворюваності на виробництві.